

Sygn. akt II PK 147/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 marca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogusław Cudowski (przewodniczący, sprawozdawca)
SSN Małgorzata Gersdorf
SSA Agata Pyjas - Luty

w sprawie z powództwa D. P.
przeciwko Gimnazjum Nr 2 w P.
o przywrócenie do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 5 marca 2014 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w L.
z dnia 28 lutego 2013 r.

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego
rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego
Sądowi Okręgowemu w L.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w L. wyrokiem z 31 października 2012 r. oddalił powództwo D. P. przeciwko Gimnazjum Nr 2 w L. im. [...] w P. o przywrócenie do pracy i zasądził

od powódki na rzecz strony pozwanej tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego 60 zł.

Sąd Rejonowy stwierdził przede wszystkim, że powódka nie kwestionowała zmian organizacyjnych, jakie miały miejsce u strony pozwanej w roku 2012/2013. Kryteria wytypowania powódki do zwolnienia były jednoznaczne, logiczne i obiektywne. Wzięcie pod uwagę w pierwszej kolejności kierunkowego wykształcenia wyższego było uprawnione. Powódka nie była najbardziej wykwalifikowanym nauczycielem w swojej grupie zawodowej. Wszyscy nauczyciele odbywali kursy i szkolenia zawodowe oraz mieli porównywalny staż pracy u pozwanego. Jakkolwiek powódka ma najdłuższy ogólny staż pracy, to w zakresie wychowania fizycznego wynosi on około 15 lat. Inni nauczyciele mają staż pracy ogólny w granicach 10-20 lat. W tych okolicznościach wybór powódki do zwolnienia był zdaniem Sądu I instancji usprawiedliwiony. W ocenie Sądu Rejonowego wypowiedzenie powódce umowy o pracę w czasie urlopu dla poratowania zdrowia nie narusza art. 41 k.p.

W apelacji od powyższego wyroku D. P. zarzuciła naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela i art. 73 ust. 1 Karty Nauczyciela oraz art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela.

Sąd Okręgowy w L. wyrokiem z 28 lutego 2013 r. zmienił zaskarżony wyrok w całości w ten sposób, że przywrócił powódkę do pracy na dotychczasowych warunkach.

W uzasadnieniu stwierdzono przede wszystkim, że w okresie wypowiedzenia umowy o pracę powódka przebywała na urlopie dla poratowania zdrowia. Wskazując na orzecznictwo Sądu Najwyższego (wyroki z 19 kwietnia 2012 r., II PK 204/11, 19 września 1996 r., I PRN 70/96, 20 kwietnia 2001 r., I PKN 377/00, 9 września 2010 r., II PK 54/10), podkreślono, że w trakcie urlopu dla poratowania zdrowia nauczycielowi przysługuje pełna ochrona trwałości stosunku pracy, chyba że dochodzi do całkowitej likwidacji szkoły.

Pozwane Gimnazjum wniosło skargę kasacyjną od powyższego w wyroku Sądu Okręgowego w L. Zarzucono naruszenie art. 73 ust. 1 w związku z art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela „poprzez błędne przyjęcie, iż usprawiedliwiona nieobecność nauczyciela mianowanego w pracy z powodu urlopu dla poratowania

zdrowia w okresie podejmowania decyzji o jego zwolnieniu, z powodu zmian organizacyjnych powodujących zmniejszenie liczby oddziałów w szkole, uniemożliwiających dalsze zatrudnienie tego nauczyciela w pełnym wymiarze, stanowi przeszkodę do skutecznego rozwiązania stosunku pracy w trybie art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela, w sytuacji gdy do rozwiązania tego stosunku dochodzi po zakończeniu urlopu dla poratowania zdrowia, a w jego trakcie złożono jedynie oświadczenie o wypowiedzeniu stosunku pracy”.

W ocenie wnoszącego skargę w niniejszej sprawie istnieje potrzeba wykładni art. 73 w związku z art. 20 Karty Nauczyciela, który budzi poważne wątpliwości w zakresie uznania dopuszczalności złożenia nauczycielowi mianowanemu, przebywającemu na urlopie dla poratowania zdrowia wypowiedzenia stosunku pracy z powodu zmian organizacyjnych powodujących zmniejszenie liczby oddziałów w szkole, uniemożliwiających dalsze jego zatrudnienie, w sytuacji, gdy do rozwiązania tego stosunku dojść miałyby po zakończeniu urlopu dla poratowania zdrowia.

Podniesiono również, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, przedstawione w formie pytania: czy pełna ochrona trwałości stosunku pracy w rozumieniu art. 73 w związku z art. 20 Karty Nauczyciela prowadzi do niedopuszczalności złożenia przez dyrektora szkoły oświadczenia o rozwiązaniu stosunku pracy z nauczycielem mianowanym przebywającym na urlopie dla poratowania zdrowia, gdy do rozwiązania stosunku pracy miałyby dojść po zakończeniu urlopu, a w chwili dokonywania wyboru istnieją obiektywne przyczyny uzasadniające rozwiązanie stosunku pracy z tym nauczycielem?

Wniesiono o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w L. i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego, w tym kosztach zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna okazała się mieć uzasadnione podstawy.

Zasadne okazały się zarzuty naruszenia przepisów art. 73 oraz 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela (dalej KN).

W pierwszym rzędzie należy stwierdzić, że w zaskarżonym wyroku Sąd Okręgowy nie kwestionował ustalonego stanu faktycznego w zakresie przesłanek rozwiązania z nauczycielem stosunku pracy określonych w przepisie art. 20 ust. 1 pkt 2 KN. Sąd ten przyjął, że z samego art. 73 KN wynika ochrona trwałości stosunku pracy nauczyciela, co uniemożliwia wypowiedzenie stosunku pracy w okresie korzystania z urlopu dla poratowania zdrowia, gdyż nie zachodziła całkowita likwidacja pozwanej szkoły.

Problem powyższy wywoływał w przeszłości podstawowe wątpliwości i kontrowersje. Zostały one rozstrzygnięte w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2013 r., I PZP 1/13, (LEX nr 1348188). Zauważyć w tym miejscu należy, że uchwała powyższa została podjęta po wydaniu zaskarżonego wyroku, jak i przed wniesieniem skargi kasacyjnej. W uchwale tej rozstrzygnięto, że „Złożenie przez nauczyciela wniosku o udzielenie urlopu na podstawie art. 73 KN lub korzystanie z takiego urlopu nie stanowi przeszkody do rozwiązania z nim stosunku pracy na podstawie art. 20 ust. 1 pkt 2 tej ustawy”.

W uzasadnieniu uchwały przyjęto, że cel regulacji art. 20 KN jest taki sam jak ustawy o tzw. zwolnieniach grupowych, która uchyla ochronę trwałości stosunku pracy z art. 41 k.p. Należy zgodzić się z tym, że art. 20 KN jest szczególnym i odrębnym od kodeksowego unormowaniem stosowanym wobec wszystkich nauczycieli, pozwalającym na dostosowanie stanu zatrudnienia do aktualnego rozmiaru zadań szkoły przez dopuszczalność rozwiązania stosunków pracy w zamian za rekompensatę za utratę pracy w postaci odprawy, czy przeniesienia w stan nieczynny z zachowaniem prawa do wynagrodzenia. Już wcześniej Sąd Najwyższy przyjmował, że art. 20 ust. 1 pkt 1 i 2 KN nie może niweczyć lub ograniczać kompetencji dyrektora szkoły do rozwiązania każdego nauczycielskiego stosunku pracy, przy zachowaniu procedur i wymagań określonych wyłącznie w tych przepisach, co przekreśla dopuszczalność posilkowego stosowania przepisów Kodeksu pracy, w tym jego art. 41 (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 listopada 2008 r., I PK 79/08 (OSNP 2010, nr 9-10, poz. 111).

Tak więc zasadny jest pogląd o wyczerpującym charakterze uregulowania art. 20 KN. Nie rozwiązuje to jednak wszystkich wątpliwości związanych z relacją pomiędzy przepisem art. 20 ust. pkt 2 i 73 KN (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2013 r., II PK 215/12 (Monitor Prawa Pracy 2013, nr 12, s. 653-654).

Podzielając poglądy wyrażone w powołanej wyżej uchwale oraz ich argumentację należy stwierdzić, że urlop dla poratowania zdrowia udzielany jest nie tylko w interesie nauczyciela ale i zatrudniającej go szkoły. Ponadto przyjęcie, że z art. 73 ust. 1 KN wynika zakaz rozwiązania stosunku pracy prowadziłoby do przedłużenia trwania stosunku pracy nie tylko w czasie urlopu dla poratowania zdrowia, ale i w dalszym okresie. Nie można także wykluczyć, że przyznanie ochrony mogłoby wymusić na pracodawcy konieczność zwolnienia innego nauczyciela, co przekreślałoby zastosowanie obiektywnego kryterium wyboru do zwolnienia z pracy (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2006 r., I PZP 4/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 89). Zgodzić się więc należy z tym, że także względy aksjologiczne przemawiają za tym, że prawo podmiotowe nauczyciela nie może być chronione w takim stopniu, aby wymuszać na pracodawcy jego dalsze zatrudnienie mimo braku takiej potrzeby oraz ponoszenia z tego tytułu nieuzasadnionych kosztów.

Na podstawie powyższego należy więc przyjąć, że prawo nauczyciela do urlopu dla poratowania zdrowia nie może uniemożliwiać dyrektorowi szkoły dostosowania stanu zatrudnienia do aktualnych potrzeb wynikających z rozmiaru zadań szkoły.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji wyroku.